

TOO OLD TO DIE YOUNG

Add át magad a táncnak!

SZABÓ ÁDÁM

NICOLAS WINDING REFN 13 ÓRÁS AMAZON-WEBSOROZATA TOVÁBB ÉPÍTI A RENDEZŐ TABUDÖNTŐGETŐ ÉLETMŰVÉT.

Alejandro Jodorowsky 15 órás pszichedeliaként vizionálta Herbert Dűnéjét. „Megkeresztelt fia”, Nicolas Winding Refn ugyanígy gondolkodik: tízrészes, 30-96 perces fejezetekből álló *artsploitation*je a *Twin Peaks: A visszatérés* szellemi örököse és Jakob Böhme miszticizmusa is tökéletesen illik rá.

Kínzó lassúsággal beszélő karakterek ülnek egymást gyötörő csendben, rezzenéstelenül fixírozva vagy álldogálnak egy őket bekeretező ajtófélfá alatt. Habókos szomszéd néni toppan egy luxusvillába, skára lötyögő bandavezér él túl egy merényletkísérletet, tiszta, kék vízű medence előtt sétálnak Los Angeles nyomorultjai – a

„Krisztus kifordított parafrázisa”
(Carlotta Montanari)

Too Old to Die Young Michael Snow avantgárd türelemjátékait idéző *slow cinema*. Próbababák asszociatív montázsába sikolyszerű zörej szüremlik, a *The Leather Nun F.F.A.*-je és Klaus Nomi operája, a *The Cold Song* csendülnek fel. Igéző hosszú beállításai, profi körsvenkjei, vörösben, lilában, rózsaszínbén úszó színesztétikája mögött a dán *enfant terrible* pedofiliáról, PTSD-ről rántja le a leplet. A rendezőre bevallottan Donald Trump kormányzása hatott: szériája egy pszichopattákkal (piás, bulizó 17 éves lány él szupergazdag, aberrált, kokainista apjával, újabb #MeToo-betétként meztelenre vetkőztetett, slagozott, befestett lábujjkörmű nőt lesünk) benépesített kortárs USA-vízió. Egyrészt Martint, a zsarut követjük, aki a gengszter Damian és a bántalmazások áldozatainak segítő *new age* guru, Diana szolgálatában prédálja a söpredéket, másrészt az anyja gyilkosára vadászó mexikói keresztapát, Jesust.

Refn a feminizmus híve. A drogbáró felesége, Yaritza/ A Halál Főpapnője (az epizód-címek *tarot*-arkánumokra – a Bolond, a Remete, a Torony – utalnak) és a pszichológushölgy spirituális lények, vagyis a korábbi abszolútumok, a *Valhalla Rising* Egyszeműjének (akinek a haldokló, skandináv nevű bérgyilkos, Viggo Larsen is megfeleltethető), illetve a *Csak Isten bocsáthat meg* Changjának továbbvitele, ám hozzáállá-

suk eltérő. Diana higgadt ősentitás míg Yaritza fegyvert ragad, nőket oltalmaz, kartellkatonákat öl. Martin felettese és kollégái a fasizmust dicsőítik, a főlak egy albuquerque-i *snuff*-birodalmat rombol le. Refn a társadalomkritika mellett vallási perverziókkal sokkol. Jesus/ Jézus szimbolikus vérfertőzést követ el, eggyé válva anyjával, akit Maria/ Mária helyett Magdalenának/ Magdolnának hívnak, ellenfele pedig a mézarlás forgatagában odavesző átlagemberek prototípusa. A férfiak szélsőséges agresszió révén vélik elérhetőnek felsőbbrendűségüket: Martin önbíráskodóként adna célt üres életének, míg Jesus a „fájdalom vidámparkjává” süllyesztené Amerikát. A direktor homoszexuális fétisekként pillant a toxikus maszkulinitás idolkaira. Félmeztelen, machetét lóbáló, véresre csapdosott alfahímek néznek farkaszemet egymással az istálló-kínzókamra fényes ajtaja mögött, a jelenet a rómaiak által megstorozott Krisztus kifordított parafrázisa. Anti-metafizikai világkép bomlik ki: Diana monológja („Az erőszak erotikus lesz, a kínzás eufórikus, újjáépülnek a koncentrációs táborok.”) a *Véres délkörök* szemléletéhez közelítő apokaliptikus jövendölés. A történet kulcsa a terapeutánő tánca a Goldfrapp *Ooh La Lájára*: Diana a nézőt szólogatva kéri, csatlakozzunk a *danse macabre*-hoz, mint Cormac McCarthy regényében a Holden bíróval ölelkező Kölyök.

A bűn világába merülő karakter-és cselekményorientált sorozatokhoz (*Breaking Bad*, *True Detective*, *Fargo*) képest a *Too Old to Die Young* transzcendens, horrorisztikus-pornográf film a pusztítás – Neon démonra hajazó – Isteneiről és az idők végezetéig erőszakban dagonyázó emberről. Tudatosan provokatív és szuggesztív összefoglalása a rendező privátmitológiájának, amelyben Michael Mann urbánus neonfreskói mellett jól elfér Kenneth Anger experimentalizmusa: az eredmény túlszárnyalja napjaink *peak TV*-divatját.

TOO OLD TO DIE YOUNG – amerikai, 2019. Rendezte: **Nicolas Winding Refn**. Írta: **Ed Brubaker** és **Nicolas Winding Refn**. Kép: **Darius Khondji** és **Diego Garcia**. Zene: **Cliff Martinez**. Szereplők: **Miles Teller** (Jones), **Augusto Aguilera** (Jesus), **Cristina Rodlo** (Yaritza), **Nell Tiger Free** (Janey), **Jena Malone** (Diana), **John Hawkes** (Viggo). Gyártó: **Amazon Studios**. 754 perc.